Adela Dobrić

08.07.2025. 12:23
Pogledano: 840 puta

Moji sjajni cvjetići - bravo za mene!

Praksa razvija samostalnost i samoregulaciju djece kroz pravila, tabelu zadataka i simbolične nagrade, uz aktivno praćenje napretka od strane roditelja.

Kada sam odlučila postati odgajateljica nisam ni slutila koliko izazova ima moje opredjeljenje. Sa 20 godina života nisam znala da je to ogromna odgovornost, da budućnost čovječanstva nosim na plećima, da ću nekada i plakati, a da ću se mnogo više radovati i uživati u svom pozivu, da ću voljeti tuđu djecu gotovo jednako kao i svoju...

Jednostavno volim djecu. Volim raditi sa njima i volim raditi za njih. Volim im pomagati da postanu ljudi. Naučila sam, radeći svakodneno svoj posao, da odgovore na mnoga pitanja (a ima ih zaista mnogo) mogu naći u djeci. Samo ih treba znati prepoznati, pročitati, protumačiti i na vrijeme djelovati. Ona nam sve kažu. Mnogo čitam stručnu literaturu. Taj spoj pisane stručne riječi i okruženosti djecom otvara mnoga vrata iza kojih stoje rješenja i čekaju da ih realizujem. I zaista sam ih realizovala.

Generacije djece koje sam vodila kroz predškolski odgoj i obrazovanje, te ispratila u školu su danas uspješni đaci, vrijedni mladi ljudi, a njihovi roditelji su danas zahvalni za sve što sam uradila (poneki su tek nakon nekoliko godina to shvatili). To su moji novi prijatelji i promotori dobre prakse i značaja predškolskog odgoja i obrazovanja.

Zašto pravila, ograničenja, zašto praksa čiji se rezultat vidi tek nakon određenog vremena, praksa koja je veoma zahtjevna i dugo vremena nevidljiva?

-Živimo u okruženju kada je upitan sistem vrijednosti na koji se oslanjamo i koji je stil našeg života. Djeca po svojoj prirodi se uvijek identifikuju sa odabranim modelom ponašanja (osobom) i sama se tako ponašaju.
Gledanje neprimjerenih crtanih filmova, prisustvo i slušanje neprimjerenih razgovora odraslih na ulici, u prodavnici, kafani, kući... doprinose smanjenu kulturnog i radnog odgoja male djece. Ako odrasli govore ili još gore, ponašaju se u skladu sa govorom o tome kako je sve loše, da treba biti grub jer samo tako prolaze neke stvari, govore o snalaženju i rješavanju problema na agresivan način, dijete će polako usvojit takav model ponašanja. A onda za cijeli život je zagarantovana ljenost, nezadovoljstvo, nezajedništvo, nesloga, nesretno djetinstvo i život uopće. Danas imamo roditelje koji rade sve za djecu, od oblačenja i svlačenja, hranjenja (hranu čak miksaju da se dijete ne muči dok žvače), višegodišnja vožnja u kolicima (iako dijete odlično hoda i trči), pa sve do beskrajno dugih sjedenja po kafanama, korištenja društvenih mreža.

Dijete ne vidi svog oca ili majku kako radi na poslu i uopće ne zna da su to ljudi koji svaki dan na svom poslu zarađuju i tako obezbjeđuju egzistenciju, jer je dijete tada u vrtiću. Zato u vrtiću ima priliku vidjeti odgajateljicu, pomoćno osoblje kako radi, ima priliku vidjeti kako druga djeca rade i izvršavaju obaveze koje su im povjerene. Dijete u vrtiću ima priliku sistemski i kontinuisano učiti da je rad dobar, da rad dovodi do zadovoljstva nakon izvršenog zadatka, da se rad cijeni i da se ljudi koji rade cijene i nagrađuju. Dijete uči da svi rade i tako doprinose zajednici (npr. podjela ručka ili pokrivača za spavanje). Dijete uči da postoje pravila zajednice i da samo tako zajednica može funkcionisati, da treba praviti ustupke i da i sam uživa ustupke drugih. Opisana praksa koju sam provodila sa više generacija, pa i sa ovom, ima svoje rezultate. Rezultati na dnevnoj osnovi su malo vidljivi, ali na kraju polugodišta ili godine, a još bolje na kraju predškolskog odgoja i obrazovanja rezultati radnog i kulturnog odgoja su veoma dobro vidljivi. Ponekad roditelji, iako odobravaju razvijanje radnih i kulturnih navika, negoduju jer njihovo malo dijete odbija vrtić jer **„mora“** ujutro pozdraviti, a oni svi nenaspavani i žure na posao, pa se natežu prilikom rastanka. **Ali to je život, to znači biti socijalno biće, to znači biti čovjek!**

Linija od tačke **A** (početak institucionalnog odgoja i obrazovanja) do tačke **B** (kraj vrtičkih dana) nikad nije ravna, nego krivudava i zapetljana. Na nama odraslim je da je otpetljamo, ispravimo i skratimo što više kako bi naša djeca što lakše sljedila put odrastanja.

Cilj: poticanje, razvijanje i pozitivan odnos prema kulturnim i radnim navikama

Ishodi:

- djeca će tokom ove prakse koja počinje sa početkom nove školske godine i traje cijelu godinu lakše uspostaviti grupni život i prilagodit se grupi.
- Dijete će postati pristupačnije i spremnije za saradnju sa drugom djecom i sa odgajateljicom, želi i dobiti će odobravanje okoline.

- Uticaj grupe će biti sve više vidljiv jer će nastojati dostići drugu djecu u nagradi (koja ne mora biti materijalna, nego simbolička – sjajni cvjetić).
- Dijete će uvidjeti da kazna može biti i izostanak nagrade sve dok svoje ponašanje ne promijeni kako bi bilo u skladu da postavljenim pravilima.
- Dijete će shvatiti da i drugi zaslužuju nagradu i to će prihvatiti na način da se raduje crtanjem istog broja sjajnih cvjetića u Izvještaju.
- Uvažavajući pravila grupe, izvršavajući radne i kulturne zadatke djeca se osnažuju, osjećaju se prihvaćenim i cijenjenim od strane vršnjaka i od njima bitnih odraslih osoba (roditelja i odgajateljica).
- Djeca će razviti samokontrolu emocija kada je u pitanju dobijanje nagrade ili izostanak nagrade.

DETALJAN OPIS REALIZACIJE

Na početku nove školske godine, tokom septembra, nakon formalne i neformalne opservacije djece u obavljanju kulturnohigijrnskih i radnih navika, formiram pravila očekivanih ponašanja u grupi kulturnohigijenskih i radnih navika, formiram pravila očekivanih ponašanja u grupi).

Pravila se odnose na:

- socijalne vještine,

- samostalnost,
- radne navike,
- kulturne navike,
- higijenske navike,
- poštivanje ograničenja...

Svako pravilo je ilustrovano i objašnjeno riječima, postavljeno u dijelu grupne sobe na vidljivom mjestu kako za djecu tako i za roditelje.

Pravila su:

- ručak je zdrav i treba sve pojesti zlatne riječi: izvoli, hvala, molim, oprosti
- složi igračke nakon igre
- sjedi pravilno na stolici
- pozdravi kada dolaziš i odlaziš
- trčati možeš u dvorištu
- dijeli igračke sa dugima

Na roditeljskom sastanku roditelje sam upoznala o značaju i potrebi postojanja pravila u grupi i ograničenjima koja se postavljaju pred djecu kako bi se minimizirala negativna ponašanja, razvila željena ponašanja, te osigurao ugodan i siguran boravak njihove djece tokom cijelog dana.
Roditeljma sam predložila da naprave fotografiju pravila, te da o njima kod kuće razgovaraju sa djecom. Time sam osigurala potvrdu i podršku roditelja da se slažu sa postavljenim ograničenjima i mom istrajavanju u njima tokom cijele školske godine.

Roditelji će kod kuće svom djetetu dodatno objasniti potrebu, značaj i vrijednost pravila, te da poštuju svoju odgajateljicu („slušaju“ kako to uobičavaju reći), poštuju svoje drugove i drugarice i pomoćno osoblje u vrtiću. Tokom prvog mjeseca u novoj školskoj godini sa djecom sam obradila pravilo po pravilo, dinamikom koju mi je nametnula sama grupa djece. Npr. na samom početku primijetila sam da nepravilo sjede na stolici tokom jela ili rada zadatka za stolom. Djeca su se ljuljala ili dizala noge na stol ili su gurali drugu djecu nogama ispod stola. Demonstrirala sam, a kasnije i djeca, kako se pravilno sjedi na stolici, gdje su noge, koliko se površine stolice zauzme tokom sjedenja... Zatim sam pokazala ilustracju pravila **„Sjedi pravilno na stolici“** i zalijepila na predviđeno mjesto. Tako je bilo sasvakim navedenim pravilom

Ovdje bih izdvojila pravilo **„Pozdravi kada dolaziš ili odlaziš“** (Prilog 2: Fotografija cvijeta).

Naime, uočila sam da većina djece, a poneki i roditelji, ne pozdravljaju prilikom dolaska ili odlaska. Kako bi ih motivisala da usvoje kulturne norme ponašanja (pozdrav) na pod sobe, oko jedan metar od ulaznih vrata, zalijepila sam cvijet crvene boje (boja koja se prva uoči u paleti boja) na koji djeca trebaju stati i pozdraviti kako odagajteljicu tako i svoje drugove i drugarice.

Nakon definisanih pravila grupe, na veliki papir (tri spojena lista iz bloka broj 5) sam napravila tabelu sa imenima djece porednih po abecednom redu (Prilog 3: Fotografija tabele/liste djece za oktobar), do sada za svaki mjesec u ovoj školskoj godini (septembar, oktobar i novembar 2016.).

Svaki mjesec u godini sam ilustrovala simbolima koji ga opisuju, npr. za septembar sam odabrala vesele klovnove, za oktobar list, gljivu i žir, a za novembar kišobran i kapljice, te napisala ime mjeseca i godinu. Svaki dan u tabelu unosim podatke o dolaznosti i izostancima djece i najbitnije, što je i svrha ove liste, o nagradama koje osvoje za usvojena ponašanja koja smo ranije definisali pravilima grupe, ali i druge vidove napretka.

Nagrada izgleda kao dekorativni cvijet koji zovemo **„Sjajni cvjetić“** (Prilog 4: Fotografija sjajnog cvjetića).

Kako izgeda postupak dobijanja sjajni cvjetića?

-Npr. ukoliko uočimo da neko dijete ne posprema igračke ili radni materijal nakon igre i rada, podsjećamo ga na pravilo koje glasi **„Pospremi igračke nakon igre**“, da to pravilo važi za svu djecu i da to sva djeca i rade.
Posmatramo dijete više dana i svaku njegovo uključivanje u pospremanje sobe hvalimo, podstičemo riječima; bravo, baš si vrijedan, milujemo ga, govorimo kako bi uskoro mogao za to dobiti **„Sjajni cvjetić**“, vjerujem da će tvoji roditelji biti veoma ponosni na tebe kada ga vide pored tvog imena... Obično dijete reaguje na ove pohvale i svakim danom sve više se trudi, jer zna da nagrada ubrzo slijedi. Kazna za djecu koja ne poštuju ovo pravilo je izostanak nagrade (ovo se odnosi samo za djecu koja nemaju razvijene radne navike pospremanja, a takvih imam u svakoj grupi). To traje sve dok ne pokažu bar malu inicijativu i napredak.

Naravno, dodjela „Sjajnog cvjetića“ se odvija veoma transparentno, sva djeca učestvuju u tome. Svi znaju zašto je neko dobio „Sjajni cvjetić“ jer se glasno objasjni. I tako polako, kako vrijeme odmiče, školska godina traje djeca uviđaju da samo svojim trudom i zalaganjem nagrada stiže *„ne pada sa neba“*, da nagrade mogu dobiti svi, što je veoma značajno za razvijanje osjećaja za pravdu, pružanje jednake šanse za sve i djeca razvijaju osjećaj pripadnosti grupi.

Na kraju prvog polugodišta djeca će napraviti uz moju pomoć, tzv. Izvještaj o sjajnim cvjetićima (Prilog 5: Formular - Izvještaj o sjajnim cvjetićima) koji sadrži podatke vremenu na koje se odnosi izvještaj, broju radnih dana u toku četiri mjeseca, broju dana kad su djeca bila prisutna i broju osvojenih nagrada – *„Sjajnih cvjetića“*. Izvještaj nose kući i roditelji ga obično postavljaju na vidno mjesto.
Ova lista djece (Prilog 6: Fotografija liste za novembar) ima još jednu ulogu, a to je biranje, naravno po redoslijedu zadanom abecedom, *„Djeteta dana“* i njegovih *„pomagača i pomagačice“*. Na početku školske godine sam napravila akreditacije- kartice za „Dijete dana, pomagača i pomagačicu“ (Prilog 7: Fotografija akreditacija). Zašto je potrebno odabrati dijete dana i zašto to dijete dana bira svog pomagača i svoju pomagačicu?

Šta su njihovi zadaci tokom dana?

Zašto je to važno i roditeljima?

Evo kako izgleda ova aktivnost: ***„Dijete dana"*** biram po abecednom redu i svaki dan je to drugo dijete. Ono dobija karticu koja određuje njegovu ulogu toga dana – ***„Dijete dana"***.
Na ovu formulaciju roditelji veoma odlično reaguju i često slikaju svoje dijete sa karticom.

Čak prate redosljed dodjele uloge ***„Djeteta dana"*** i obavezno taj dan dovedu dijete u vrtić.
„Dijete dana" bira sebi jednog dječaka i jednu djevojčicu (da bude dječak i djevojčica sam ja odredila, ali ne i ko će to biti).

Oni će biti njegovi pomagači u sljedećim aktivnosti:

podjela pribora za rad,podjela ručka, pozivanje grupe djece koja sjede za stolom (stolovi su određeni zelenom, žutom,plavom, crvenom i rozom bojom) da idu u kupatilo prati ruke ili obavljati nuždu ili oblačiti se za izlazak (po grupama kako bi izbjegli gužvu). Jedna od omiljenijih aktivnosti je uzeti zvono i zvoniti što predstavlja znak da se završava igra, da slijedi smjena aktivnosti i da treba kupiti i slagati igračke (Prilog 8: Fotografija zvona).

Samostalnim izborom svojih pomagača djeca uče kako birati društvo, na koga se mogu osloniti i sa kim mogu dijeliti obaveze. A roditeljima je puno srce kada vide da njihovo dijete ima jednak status kao i ostala djeca.

EFEKTI; POSTIGNUTI REZULTATI

Prve reakcije koje sam dobila su bile reakcije roditelja. Radovali su se jednakom statusu koje njihovo dijete ima u grupi u odnosu na drugu djecu (jer privilegije u bilo kojem obliku u obrazovanju uopšte su zaista evidentne). Jednako, i dijete i roditelji, su se oduševljavali karticom **„Dijete dana"** koju je dijete nosilo tog dana. Obično su ih fotografisali.

Djeci je od velike važnosti bio **„Sjajni cvjetić"**, koji bi nakon ucrtavanja u tabelu često gledali, brojali poredili sa drugom djecom. Takođe su veoma dobro pamtili zašto su dobili prethodni i o tome pričali između sebe. Slušajući te razgovore sam uvidjela da razvijaju i vremensku orijentaciju, postaju svjesni prošlosti, govore o svojim nastojanjima da osvoje što više cvjetića.

Također, kolegice su dobile inspiraciju i iskoristile moju ideju, što meni predstavlja veliku satisfakciju.

A ja, šta sam ja dobila?

-Dobila sam to da zadovoljno idem i vraćam se sa posla, da dobijam sve više i više ideja, da se samopotvrđujem. Znam da sam na pravom putu kada radim sa malom djecom i od njih pravim

ljude.

Dodatni komentari i sugestije drugim nastavnicima koji bi željeli implementirati vašu ideju

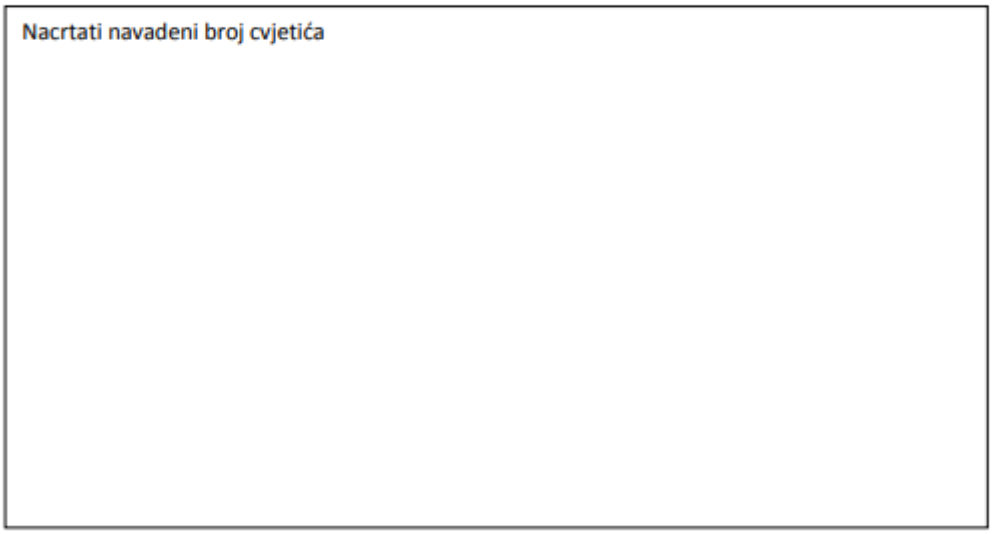
Ovu ideju su počele primjenjivati mnoge moje kolegice; od formulacije pravila, ilustracije pravila, „pozdravnog cvjetića“ do tabele u kojoj se evidentira napredovanje djece u radnim i kulturno-higijenskim navikama. Neke od njih umjesto kartice za dijete dana koriste medalje koje obilježavaju nositelja jednodnevne aktivnosti. Od inicijalne ideje se može napraviti čitava paleta novih samo ako stalno promišljamo o svojoj praksi, ne odustajemo nakon nekog vremena ili ne dozvolimo da nas neki trenutni neuspjeh zaustavi.

Izvještaj o sjajnim cvjetićima za septembar, oktobar, novembar i decembar 2016 godine

U vrtić sam mogao/la da dolazim _____ dana, ali sam dolazio/la _____ dana.

Za to vrijeme usvojio/la sam mnoga pravila, naučio/la da je lijepo kad se lijepo ponašam i radim svoje zadatke, te da je samo tako svima lijepo.

I zato imam _____ sjajnih cvjetića! Bravo za mene!

Collections

NIN nagrada | Nominovane prakse | NIN 2016